Enderrock | Ricard Pons | Actualitzat el 19/05/2018 a les 12:00

Rap de la terra, una realitat inqüestionable amb salut de ferro

Repassem el context i els orígens del hip-hop en català amb artistes com Kovitch i Sombra Alor, que ens expliquen l'estat actual de l'escena | Avui 19 de maig a la sala BeGood hi haurà una nodrida representació d'aquesta nova onada amb el concert d'Homes Llúdriga

Homes Llúdriga durant un dels seus concerts | Arxiu del grup

Quan sentim els noms d'artistes com **Senyor Oca**, **P.A.W.N Gang**, **Pupil·les** o **Homes Llúdriga** és quan ens adonem que l'escena del hip-hop en català és ja una realitat irrefutable. La presència de la nostra llengua en el rap estatal no ha estat flor d'un dia. La constància i la normalització d'un codi han estat els factors responsables que, a dia d'avui, el català s'hagi fet un lloc en un gènere on a Catalunya el castellà sempre havia predominat.

Una gran oportunitat per veure la salut d'aquesta nova fornada de *gangs* és el concert d'avui 19 de maig a la sala BeGood de Barcelona. La formació **Homes Llúdriga** portarà al directe el seu darrer disc, *Dones Llúdriga* (autoeditat, 2018), un *maxi single* que el grup ha llançat mentre prepara el seu primer àlbum, que veurà la llum a final d'any. L'esdeveniment servirà de reunió perquè les hiphoperes que han col·laborat en aquesta última referència també pugin a l'escenari: seran Clara Rueda (**RedBlend**), **Nereyda** i Sophie Glesius (**Henriette**). A més, hi haurà més sorpreses que encara no es poden anunciar, però que segur que involucraran més veus del rap en català.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=zaP6UGsxIcI
El raper i membre d'**Homes Llúdriga** anomenat **Kovitch** ens detalla el següent: "El projecte neix de

la necessitat de donar visibilitat a diverses artistes que fan música negra. No obstant això, les lletres de *Dones Llúdriga* no són polítiques. Aprofitant que tenim tres amigues que ho fan molt bé, hem decidit donar-los la visibilitat que es mereixen. Es tracta d'una petita desmembració d'**Homes Llúdriga** per mostrar que no som la masculinitat hegemònica".

Tota escena té els seus fonaments
Els orígens del rap en català se situen a final dels anys noranta. Arran del rebombori d'**El Dísop** i el seu maxi "Jo no sóc polac" de l'àlbum *Cajas y bombos retumban en tu barrio* (Nu Cru-So Dens, 1999), van sorgir formacions primerenques de hip-hop íntegrament en català com els desapareguts **Associació Il·lícita**. Altres referències pioneres les trobem sota noms com **Bakallà Català** o **Q.A.D. Rap** i, més professionals, de la mà de **Kapi del Bunker** amb la maqueta que en recollia el material del 1994 al 1996. En definitiva, una sèrie de propostes embrionàries, incursions a l'estil des del vessant rock o mètal (a l'estil **Beastie Boys** o **Rage Against The Machine**) o cançons de tall anecdòtic van començar a consolidar-se fins que van sorgir artistes dedicats de ple al hip-hop en la nostra llengua.

Les primeres propostes van donar lloc a una segona generació de rapers sorgida a principi dels anys dos mil que presentaven unes produccions més acurades amb l'aparició de formacions com **Rapapolvo**, **Sólo Los Solo**, **Falsalarma** o **Geronación**. També llavors va ser quan es va editar el primer disc d'estudi íntegrament en català, l'*Odi en un gest* (DiscMedi, 2003), de **Crim**.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=moLslUqlMyM
En aquella època també naixia **At Versaris** sota el lideratge de Pau Llonch, una banda que amb el pas dels anys s'ha consolidat en una refererència bàsica per l'escena, i grups com **Pirat's Sound Sistema** també s'atrevien a rapejar en català amb temes com "A cada somni", que va esdevenir un autèntic himne. La continuació natural d'aquests artistes es va anar proguint al llarg dels dosmil amb l'aparició de rapers com **El Gordo del Puru**, **Gato Qiman**, **El Nota**, **Latecnika**, **Rapsodes**, **Patxi Vazili**, **Shían**, **In*Digna**, **Nano** o **Komando Noguera**, entre molts altres. L'escena cada cop era més sòlida.

*Pau Llonch amb **At Versaris**. Foto: Xavier Mercadé*

Kovitch, d'**Homes Llúdriga**, dona el seu punt de vista sobre el context actual del hip-hop en català: "Durant la primera dècada dels dos mil, el rap en català era un embrió, però ara mateix ja es pot començar a parlar d'una escena. No m'atreviria a dir que està consolidada al cent per cent, pero sí que estem molt millor que fa deu anys. Hem fet molts passos i han proliferat força propostes gràcies als primers artistes sorgits, que van ser els que van trencar el gel. Gràcies a ells, avui som molt més a prop de la normalització". **Kovitch** també parla de la importància del context social dels darrers anys en l'evolució del moviment: "El hip-hop surt de la classe obrera més catigada, i aquí ens hem consolidat d'una manera semblant -des d'un altre punt de partida-", assegura el raper.

L'artista **Sombra Alor** parla també de la presència del gènere femení dins el moviment: "En l'escena catalana, les dones tenim més presència que en altres territoris perquè aquí hi ha un feminisme més potent. D'altra banda, a l'hora de pujar a un escenari, les dones tenim una pressió extra que els homes no tenen. Encara no està normalitzat que una dona rapegi i segueix existint una 'vergonya patriarcal' que impedeix a moltes demostrar el seu talent".

A dia d'avui, l'escena segueix més viva que mai amb l'emergència d'artistes com **Senyor Oca**, **P.A.W.N Gang**, **Sam&Sen**, **Draki, Lildami**, **Tesa**, **Poor Tràmit**, **Circuspad**, **Valtonyc** o **Zapato y Cordón**, entre molts altres. A part, grups com **Zoo** o **Lágrimas de Sangre**, coneguts en l'àmbit estatal, també han col·laborat en la difusió de la llengua dins un gènere en què ja no hi ha un únic idioma hegemònic.